

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSOS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: DR. BOROS GYÖRGY.

Bedő Miklós.
(1892-1939.)

Bedő Miklósnak, a gyakorlati munka terén az utolsó évtizedek egyik legjelesebb unitárius papjának halála alkalmából, egyházközsége, következő szövegű gyászjelentést bocsátotta ki: „A Homoródszentpéteri Unitárius Egyházközség a veszteség érzetével tudatja, hogy Tisztelendő Bedő Miklós unitárius lelkész, életének negyvenhetedik évében, április 3-án Homoródszentpéteren, huszonöt évi építő, lelkészi munka után, nagy lelke és akaratereje sulya alatt, testében összeroppant. Mindenek szép, ékes rendben legyenek köztetek! Amit tesztek lélektől, tegyétek. Ezek az evangéliumi igék voltak vezérelvei. Fáradhatatlan lelkes munkát végzett egyházközségünkben, hogy azt anyagi és szellemi jólétbe emelje s a népet művelje. Fájdalom, a lelkes munka hirtelen véget ért. Épen az élet delén.”

Bedő Miklós.

Bedő Miklós az egyházunknak sok jeles embert adott, kálnoki Bedő-családból származott. Kálnok, Háromszék megyében e tekintetben az, ami Firtosváraja Udvarhely megyében. Ezelőtt há-

52. Kelemen Lajos urnak
Cluj str. Moşilor 16.

rom emberöltővel a szentpéteri egyházközség második szomszédjában Recsenyédén, kálnoki Bedő Lajos volt a pap, akinek fia Kálnoki Bedő Albert, mint földmivelésügyi államtitkár „erdőtörvényével és a székely akció életrehívásával örökre beírta nevét a székely nép történetébe.“ Mint unitárius embernek, Bedő Albertnek a neve „A budapesti templomház főbejاراتánál márványtáblán van megörökítve.“¹ Évtizedeken volt a budapesti egyházközség gondnoka. Bedő Lajos recsenyédi pap testvéreinek Kálnokról rövid időn belül négy gyermeke került az udvarhelyi belső emberi kar tagjai közé a hetvenes években. Bedő József Oklándra, Kiss András Recsenyédre, Kiss Tamás Vargyasra és Kiss György Jánosfalvára. Az elhunyt Bedő Miklós az oklándi kántortanítónak és neje Szigethi Ilona tanítónőnek volt legidősebb gyermeke.

Elemi iskoláit szüleinek keze alatt Oklándon, a középiskola alsó osztályait a székelykereszturi gimnáziumban, felső osztályait Székelyudvarhelyen a ref. gimnáziumban végezte. A teológia elvégzése után, huszonnégy éves korában foglalta el a kis székely unitárius község lelkészi állását. Kis egyházközségben kezdte s életmunkájával megmutatta, hogy odaadó munkával kis egyházközségben is lehet szép papi életpályát, gyönyörű hivatást teljesíteni.

Bedő Miklós népének lelki, társadalmi és gazdasági irányítója volt. A sorrendet össze nem zavarta soha. Irányítását készséggel vállaló népének, papi működése alatt, első szemellátható munkája a községben a templom- és torony rendbehozása, a torony újrafedése. Elsősorban lelki ember, segítésre kész jó ember, lelki atya és jó barát. Sohasem ejtette törébe a hiuság sátána papi hivatásának teljesítésében. Alázatosan és szerényen szólotta azt, amit Krisztus evangéliuma közelességévé s anyaszentegháza neki kiváltságává tett. Mikor egy unitárius lelkész (May Sámuel) hallgatója beszédének tartalmaért kérdőre vont (a beszéd tulajdonképpen társadalompolitikai állásfoglalás volt rabszolgaság felszabadítása érdekében) a lelkésztől ezt a választ kapta „A lelkésznek nem az a feladata, hogy az emberek tetszését keresse, hanem, hogy mondja azt — amit meggyőződése szerint — hiveinek hallaniok kell. Nem az Önök izlésének kielégítéseért, hanem lelkiismeretem megnyugtatósaért kell prédikálnom az evangéliumot.“ Hallgatója, aki addig ezt a magasabb szempontot nem ismerte, többé kérdőre nem vonta. Beszédeinek tartalma és szövege annyira világos, hogy meg nem érteni lehetetlen. Akik ismertük jellemét, tudjuk, hogy hasonló megjegyzésre ő is hasonló felelettel válaszolt volna. Lett volna alkalma nagyobb egyházközségbe menni, de a kétszer akkora jövedelmű egyházközség ajánlatával szemben Szentpéteren maradt.

¹ Az idézett mondatokat kálnoki Barabás István budapesti unitárius lelkész leveléből idézem. Neki, akivel egy időben Bedő Albert személyes kapcsolatot tartott fenn, Bedő Albert maga mondott el unitárius és székely szempontból figyelemre méltó dolgokat, melyekből véleményét alkotta.

Családjában, hivei és paptársai között mindig és mindenütt egy és ugyanaz. Felesége Nagy Kornélia szintén belsőemberi családból származik. Atyja kántortanító Szentpéteren, nagyatyja pap Karácsonyfalván. A családban mindenem rajta van a régebbi homoródmonti belsőemberek egyszerűsége, takarékoság és békeségszeretete. Három gyermeket neveltet középiskolában, amikor családját itt kell hagynia, Gondja sok volt, de nyugodt kedélyét a gondok sohasem érintették. A legszükségesebbek mindig meg voltak. Kiváló gazdasági érzékével és vasakaratóval a nagy gazdasági válság alatt is egyensúlyban volt anyagilag.

Hiveivel nap-nap után együtt van. Nélküle semmi sem történik a faluban. Vasárnap késő estig tartanak a tanácskozások, gyűlések. Kulturházat építenek, hol ő maga minden intézmény számára otthont teremt, a tiszteletes asszony pedig a község nőinek tart felolvasásokat.

Az egyházkör és egyetemes egyház minden megmozdulásában részt vesz. Az utolsó három évben a lelkész kör elnöke. A legközelebbi tisztújításon az egyházkör jegyzőjévé választja, de ekkor már egészségi állapotára hivatkozik s a tisztséget nem fogadja el. A körben utolsó szereplése az oklándi templom felszentelésén imádkozása.

Idejét, ami a lelkesítő munka, családfenntartás, kis gazdaságának vezetése után maradt, teljesen népjóléti munka foglalta le. Nagy rokona, Kálnoki Bedő Albert székely művelődési terveinek alig volt lelkesebb katonája, mint Bedő Miklós. Hiveinek teljes bizalmát bírta s kezdeményezéseit készséggel fogadták. Hitelszövetkezetet, Tejszövetkezetet és Géptársulatot alapított. Ezeknek könyvvezetését is jóformán mind ő végezte. Bo'dog volt, mikor a 280,000 lejjel vásárolt cséplőgép vételárának utolsó részletét is a mult évben kifizették.

A munka utolsó időben már annyira lekötötte, hogy nem fordít elég figyelmet saját egészségére. Régi keletű vesebaja rosszra fordul s az orvosi tudomány segítsége lekésik. Sirjánál tanulókori barátja és mindig jó szomszédja Báró József mondott életéhez méltó, közvetlen, egyszerű beszédet, méltatva a teljes számban összegyűlt belsőemberi kar és a szomszéd községekből is összegyűlt székely nép előtt Bedő Miklós életművét. Azzal a tudattal távoztunk el frissen hantolt sirjától, hogy olyan székely unitárius pap távozott el körünkől, aki kis községben, figyelemreméltó, nagy munkát végzett.

Pár nappal a temetés után megállok dolgozószobájában, íróasztala mellett. A szobában sötétruhás gyermekek, kik éppen husvéti vakációra jöttek haza, fogják gyászruhás édes anyjuk karját. Az íróasztalon két Biblia van. A harmadikat az édes apjuk koporsójába tették. Az asztalon könyvek. Diszes ezüsttintatartó, mellette hét üveg színes-, vegy- és író tinta, töltőtoll, zseblámpa. Az ablak virágos udvarra néz. A virágok között egy hatéves kis fiu játszik. Az íróasztal mellett a szék — hol Miklós szokott ülni — üresen áll...

Kiss Sándor.

Dr. Gelei József egyetemi tanár a Magyar Tudományos Akadémia tagja.

Szükszavu tudósításokból értesülünk, hogy a mult évben a Magyar Tudományos Akadémia *Dr. Gelei József* szegedi egyetemi tanárt rendes tagjának választotta s hogy a megválasztott akadémiai tag jelen év március hó 20-án megtartotta székfoglalóját „A vég'ények ideg-életéről“ című szabad előadásával. Ha a kérdést úgy tekintjük, hogy egy egyetemi tanár a tudományos akadémia tagja lett és a fentjelzett napon megtartotta székfoglalóját, nem találunk semmi rendkívűit benne. Azonban ezt az esetet érdemes előbbről kezdeni. Dr. Gelei József árkosi unitárius székely szűlők gyermeke. Az elemi iskoláit Árkoson, a középiskoláit és az egyetemet pedig Kolozsváron végezte. Egyetemi éveinek elvégzése után többször volt tanulmányuton külföldön. Már középiskolai tanuló korában kitűnt a természettudományok iránt való nagy szeretete, melynek fejlődésére kiválóan jótékony hatást gyakorolt az o'y korán elhunyt Dr. Nyiredy Géza jeles tanárnak serkentése és szeretetteljes támogatása. Az egyetemen Dr. Apáthy Istvánnak, a világhírű természettudósnak hamar fölébresztette maga iránt érdeklődését s a nagyhírű tanár mellett eleinte gyakornok, azután tanársegéd lesz. A természettudomány széles mezején egymásután jelennek meg nagy tudásáról és széleskörű kutatásairól szóló munkái. Nemcsak a tudori tudományos fokozatot szerzi meg, hanem magántanári képesítést is megnyeri. Élete, munkássága összeforrott az egyetemmel, a tudománnyal.

A trianoni határok megvonása után a kolozsvári egyetemtől megvált és az unitárius kollégiumnak lett tanára. Ez alatt az idő alatt a *Magyar Nép* című lapban is sok tudományos kérdés népszerűsítő dolgozata jelent meg, amelyre, mint zamatos magyarsággal megírt cikkekre most is kellemesen emlékeznek vissza a hálás olvasók. Később Dr. Apáthy István halála után a szegedi egyetemre hívták meg tanárnak. Azóta Erdélytől elszakadott s az alföldi magyar városban teljes székely lélekkel dolgozik. Ami kicsiny egyházi lapunk nem tud arra vállalkozni, hogy nagy munkásságát még csak megközelítően is vázolja. Csak nagy általánosságban mutatok rá munkásságára. Eddigél 230 tudományos munkája jelent meg, melyek közül kettő: a *giesseni zoológiai társaság* meghívására és a *liszaboni nemzetközi zoológiai kongresszus* felkérésére tartott előadásokként jelentek meg, mint magyar embert érhető legnagyobb nemzetközi tisztelet eseménye. Két ízben is meghívták a budapesti egyetemre, másodsor maga a kormány is felszólította arra, ő azonban a Szegeden megalapított iskoláját, jól felszerelt intézetét nem tudta elhagyni. Azon a véleményen van, hogy a főváros őt tartalomban és tekintélyben nem teheti nagyobbá. Az ember kell, hogy a környezetnek, az intézetnek életet, tartalmat és tekintélyt adjon és nem megfordítva. Dr. Gelei József valóban tekintélyt és jelentőséget adott annak az intézménynek, amelynek élén áll.

Munkássága természetesen nem merül ki a szigoruan vett tudományos mezőkön. Sokat foglalkozott diákjóléti, diáknevelési és más kérdésekkel. A közoktatásügyi miniszter a legkülönbözőbb tanácsokba beválasztotta, szavának mindig sulya van. Az ujságok nagyon örvendenek, ha valamely kérdéstről cikket kaphatnak tőle.

A mult iskolai évben az egyetemnek rektora volt. A szegedi egyetem soha sem volt tekin'élyesebb, mint az ő rektorsága alatt.

Jól esett, hogy legalább ennyicskét elmondhattunk a székelységnek és az érdeiyi unitárius egyháznak büszkeségéről: Dr. Gelei Józsefről, a Magyar Tudományos Akadémia tagjáról. A székely emberben az őserőnek kiapadhatlan forrása vannak. Ennek a bizonyítéka Dr. Gelei József egyetemi tanár megbecsülhetetlen tudományos és közművelődési munkássága és az a gyönyörű pálya, amelyen még töretlen és lankadatlan erővel dolgozik.

Ez a pálya legyen buzdítás és a hitnek kiapadhatlan forrása azoknak, akiket Isten tehetséggel áldott meg. B. P.

Egy törhetetlen akaratu unitárius pap s a világ szentkönyveinek könyvtára.

A keresztények Bibliája, amelyet mi mint Ó- és Újszövetséget ismerünk, nem egyedül álló a világon. Más nagy világvallásoknak, a buddhistáknak, perzsáknak, hinduknak, mohamedánoknak stb. szintén megvannak a maguk szentkönyveik. Egy egész könyvtárra valóra tehető e különböző nyelven s különböző időben megjelent szentkönyvek száma.

A keresztény világ sokáig figyelemre sem méltatta ezeket a könyveket, míg a tudományos vizsgálódás meg nem világította azok értékét s a köztük levő összefüggést. Egy oxfordi unitárius tanár Dr. E. Carpenter volt ennek az új tudományagnak, az ugynevezett összehasonlító vallástudománynak egyik legeredményesebb munkása.

Az unitárius vallás az ő megköltöttség nélküli szabad vizsgálódásával, mely minden téren az igazság előítélettől, elfogultságtól mentes megismerésére törekszik, kiválóan alkalmas ez aránylag új tudományág művelésére.

Éppen ezért nem véletlen, hogy e fontos irodalmi s vallástudományi téren ismét unitárius részről történt egy igen jelentős lépés. Will Hayes angol unitárius lelkész sok évi fáradozására az elmúlt hó végén Londonban a világhírű British Museum tőszomszédságában egy új intézmény nyilott meg. Ez az intézmény egy nagy könyvtárból áll, melyen feltalálhatók a világ eddig felfedezett szentkönyvei eredeti nyelven és angol fordításban. Ezt a maga nemében a világon egyedül álló könyvtárt az összehasonlító vallástudomány eddig megjelent tudományos munkáinak gyűjteménye egészíti ki. Gyönyörű nagy, templomszerű olvasóterem teszi teljessé ezt a páratlan intézetet, melyben hétköznapi napokon előadások vannak az összehasonlító vallástudományból,

vasárnap pedig unitárius istentisztelet. Olvasó, tanuló szobákról sőt egy külön kis beépített vendéglőről sem feledkezett meg a körültekintő szervező. Mindez egy erőshitű, galambszelid lelkű, szegény unitárius papnak a gyűjtéséből, gyűjteményéből, fáradhatatlan munkásságából jött létre.

Megható, ahogy a nagytermet zsufoolásig meglöltő nagyközönség előtt a megnyitó-ünnepélyen beszámolt arról, hogy hogy jutott el életének e fontos pillanatáig.

„Harminc esztendővel ezelőtt gyűjtöttem először magam köré egy kicsiny csoportot az összehasonlító vallástudomány tanulmányozására. Kendalben, egy vidéki városkában négyen voltunk, akiket ilyen kérdések érdekeltek. Én magam akkor újságíró voltam, társaim egy kertész, egy ruhásüzlet alkalmazottja s egy mérnökségi segédhivatalnok. Nyáron egy hegyen találkoztunk szabad óráinkban. Télire egy szegény özvegy üres mosókonyháját béreltük ki összejöveteli helyül. Bért természetben fizeltünk, egy kis vaját, tojást, lisztet, amit össze tudtunk hozni. Csak a Bibliánk volt, a Bhagavad Gita (egy hindu szentkönyv) s néhány füzetes kiadványunk. Lelkemben már akkor az az álom égett, hogy valaha központi helyen, központi könyvtárban gyűjthessem össze a világ szent könyveit, hogy legyenek azok hozzáférhetőek azok számára, akik a jobb, igazabb megértés útját keresik. Álmom ma valóra váltott. Ime e gyönyörű épület s e gazdag könyvtár a tanulók, kutatók, érdeklődők rendelkezésére áll.“

A felszentelő ünnepélyen, melyen hindu, mohamedán s számos más, keresztény pap is résztvett, Will Hayes az igazság, emberiség szolgálatára szentelte a hajlékot.

E beszámolóhoz, mely az unitárius gondolatnak és akaratnak erről a szép sikeréről kíván számot adni, néhány személyes visszaemlékezést fűzök. Will Hayes, aki mint újságíró kezdette s mint unitárius pap folytatta pályáját, Oxfordban az 1927—28 tanévben tanálótársam volt. Először kissé idegenkedve néztük ezt a nálunknál idősebb embert, ki mint fungens lelkész jött az egyetemre egyévi, ugynevezett felfrissítő kurzusra. De a korkülömbőség hamar elszlott közöttünk. Volt valami ellenállhatatlan lelkesedés, mély emberi jószág tekintetében, szavában, ami különösen nekem, idegen vizeken bizonytalanul evezőnek, hamar közelkerült szívemhez. Akkor is az összehasonlító vallástudományt művelte. Esténként szobája valószínűs bucsujáró hely lett, hol remek tréfákkal fűszerezett előadásait, vitáit sokszor hajnalig élveztük talpig pipafüstben, teáscsészékkal körülbástyázva. Szelid humorát valami ősi, emberi jószág ellenállhatatlan erejévé tette. Nyilvános szónoklati gyakorlatokon prédikációival sokszor keltette élénk derűltségre a hallgatóságot. Nem egyszer előfordult, hogy jóízű nevetésben tört ki prédikációja közben a közönség anélkül, hogy Istentisztelet méltóságát ez a legcsekélyebb mértékben is veszélyeztette volna.

A könnyű s a mosoly egész életsorsában édestestvérek voltak. A világháboruban az akkor még újságíró pályán levő, utolsó csepp

vérig békebarát pap nem volt hajlandó fegyvert fogni, sőt semmi-nemű munkára nem volt hajlandó, ami a háborúval összefüggésben állott. Emiatt súlyos börtönbüntetést szenvedett, nehéz megpróbáltatásokon ment keresztül. Halálra is volt ítélve, de elveiből egy jótányit sem engedett. A háboru végeztével, mikor a börtönből kiszabadult Chatham-ben, Anglia legnagyobb hadikikötőjében vállalt unitárius lelkészi állást s ezen az állig felfegyverkezett helyen, olyan embereknek, kik nagy részt a haditengerészet után élnek — hirdeti a békét. Élete nem egyszer forgott veszélyben itt is, de bá'orsága, lélekjelenléte s humora mindig megmentette. Ezt a szöveget több igen előnyös ajánlat dacára ma sem hajlandó mással cserélni fel.

Hat éve már, hogy az angol unitáriusok lapjában az Inquirer-ben János Testvér (Brother John) álnéven minden második heti számban egy cikket ír. A cikkek címe: „Csak papok számára“. Természetesen semmi sincs e cikkekben, ami csak papok számára való lenne, ellenben magától a szerkesztőtől tudom, hogy igen sok olvasója van az Inquirer-nek, aki csak az ő kéthetenként megjelenő cikkeiért fizet elő a lapra. Sokan ostromolták a szerkesztőséget, árulja el, ki e cikkek írója, de hivatalosan csak most került nyilvánosságra, ugyanis e könyvtárral kapcsolatos munkásságát a most már nyilvánosságra került „János Testvér“ néven kívánja folytatni. Cikkeit mindig egy-egy jóízű tréfával, adomával zárja.

Ime egy mutatóba :

Az ir-t (az irek az angol hadseregben a világháboruban körülbelül azt a szerepet játszották, amit a csehek a volt osztrák-magyar hadseregben) elvitték katonának. Felesége busan írta a harctérre. Itt a tavasz Patrick. Ásni kellene, de nincs ki. Az Istenért, nehogy ássatok a kertben, — válaszolt táborilapján a férj. — Ott vannak elásva a gépfegyverek a municióval. — A lap sohasem érkezett haza. Ellenben postafordultával nehéz teherautóbuszok fékeztek le a gazda nélkül maradt asszony kapuja előtt. Marcona angol katonák lepték el a kertet, kezükben ásóval, csákánnyal s ugyancsak alaposan felásták. Rémulően számolt be az asszony következő levelében, mi történt s tanácstalanul kérdi, ilyen körülmények között most már mihez kezdjen? „Ültess hagymát, krumplit, mit ahova szoktunk.“ jött a kurta válasz.

Kövári Jakab.

Eljegyzések. Örömmel értesültünk, hogy az elmúlt husvétii ünnepek alkalmával *Ifj. Dr. Mikó Imre* kolozsvári ügyvéd, a NUF legfőbb igazgatóságának tagja, *Dr. Mikó Lőrinc* egyházi titkár fia eljegyezte *Kauntz Kornéliát*, *Dr. Kauntz József* német konzul kedves leányát. Az ifju jegyes párnak sok szerencsét kívánunk.

Fülöp Árpád olthévízi lelkész 1939. évi március hó 26-án eljegyezte *Balázs Sárát*, *Balázs András* esperes kedves leányát. Sok szerencsét és boldogságot kívánunk.

Mit ér nekem a Szentírás?

Kedves testvéreim!

Mondanivalómhoz alapigét találtam Pál apostolnak Timóthéoszhoz írt II. levele 3:16 versében. Felolvasom a Bibliából. „A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a fedezésre, a megjobbításra, az igazságra való nevelésre.“

Bizonyára sokan csodálkoztak azon a meghíváson, amit nem régen kaptak és amelyen bibliai vallásos összejövetelre hívtunk meg minden unitárius nőt. Talán sokan kicsinyes megjegyzést, vagy gunyos mosolyt kaptak ezért, vagy kockáztattak meg éppen maguk is ezen az elinduláson és csak kíváncsiságból jöttek el.

De hiszem azt is, hogy egy része a benne régen égő vágyból, lelkiszükségletből keresi a Bibliát, a Szentírást!

Éppen azért arra kell törekedjünk most, hogy mindenkit kielégítsünk, hogy mindenki kaphasson valamit és ne távozzék el kielégítetlenül. Igen nehéz feladatnak látszik, de megpróbáljuk, hátha Isten segítségével mégis sikerülni fog.

Rátérünk a dologra! A meghívó szó szerint kifejezi azt, hogy összejövetelünk tárgya: a Biblia; célja pedig a Biblián keresztül a vallásos érzés fejlesztése, táplálása és megerősítése azoknál, akikben ez már él. Akikben pedig még nem él, azokban szeretnők felébreszteni a vágyat és kívánságot, hogyha sike ül majd az, amit szeretnénk. Tudniillik, hogy ami életünknek a megtisztulásával, cselekedeteinknek, meg lelkünknek a javulásával és egész példánkkal megmutassuk majd, hogy igazán Istenkereső és Jézus-faragó emberek vagyunk, akik példányképpül a legtökéle esebb embert választjuk: Jézust.

Mert a Bibliából Jézus életét ismerjük meg, aki magához hívja az elfáradtakat és megterhelteket, hogy megvigasztalja. Ezt szeretnők mi is, hogy összejöveteleinkben, a lelki terheinket egymással megosszuk. És megismerve egymás nehézségeit, bajait, testi-lelki szükségleteit, segítsünk egymáson legalább tanácsal, vigasztalással.

A Bibliából tanuljuk meg Isten parancsait, akaratát, törvényeit, meg a keresztény ember kötelességeit, melyek között a legfontosabb: a szeretet. Ez nem abból áll csak, hogy embertársainkat szeressük, mert sokkal többet kíván: azt, hogy még ellenségeinket is! Ez talán a legnehezebb... De ha igazán ki akarjuk érdemelni a keresztény nevet, el kell jussunk odáig! Hiszen akkor áldani tudjuk majd azokat is, akik minket átkoznak. Akkor oda tudjuk tartani a másik arcunkat is az ütésnek, vagyis el tudjuk viselni a megsértéseket is. Akkor megtudunk bocsátani mindenkinek, nemcsak 7-szer, hanem 77-szer is.

Akkor szelidek, békességre törekvők és a'ázatosak tudunk lenni, mint Jézus. Akkor tudunk másokért is élni és dolgozni, megtagadni önmagunkat és felvenni az ő keresztjét, vagyis tudunk méltatlanul is szenvedni, ha Isten úgy kívánja! Akkor mi az

embertársaink mellé állunk és nem föléjük kívánczunk 2—3 lépcsőfokkal, esetleg 10-el is, hogy lenézzük őket és keressük bennük a gerendát!

Egyszóval, ha olvasgatjuk a Bibliát, akkor érezni és látni fogjuk azt, hogy mi miben vagyunk gyengék, gyarlók? Hol léptük át Isten parancsait? Észre vesszük, hogy mi elfordultunk Istentől, elhagytuk őt és nem ő hagyott el minket, amint mi hisszük.

Akkor érezni fogjuk magunkban, hogy a hitünket, a bizalmunkat elvesztettük Istenben; hogy már nem tudunk hittel imádkozni, kitartóan könyörögni még magunkért sem, nem hogy másokért tudnánk!

Ez ma az egész világ baja! Ezért van a sok nyugtalanság, fé'elem és bizalmatlanság a népek és emberek között. Ezt szentvedí mindenki és ezért indult meg a világ minden részében, országában és felekezetében a legégetőbb vágy valami állandó, valami biztos, valami igaz és tiszta után. Ez pedig csak egyben található meg: Istenben!

Ezért alakult újabb időben mindenféle annyi Bibliakör és mindenféle más Istentkereső Istenhez vezető szellemi mozgalom.

Ezek alapján meggyőződhetünk arról, hogy a Bibliát olvasni, Isten parancsait, törvényeit megismerni és azt megis élni, megvalósítani nem is olyan kicsi dolog! Azt igazán csak az őskeresztények élték meg.

Annyit még érdemes megjegyeznünk a Bibliáról, hogy az az egyetlen könyv, amely a világ minden nyelvére le van fordítva. 700 nyelven jelent meg eddig és sok-sok kiadásban. Tehát a legelterjedtebb könyv, habár még sokan nem olvassák.

Mindenki tudja azt, hogy két részből áll: az ószövetségből, amely a zsidónép történetét és vallásának fejlődését írja le. Azért azt, mert a régi népek mind pogányok voltak, csak a zsidók voltak egy Isten hívők.

Az Újszövetség pedig a Jézus életét tárgyalja születésétől a haláláig és az ő tanításait, mely a keresztény vallás maga. Ezeket a tanítványai írták le és terjesztették úgy a zsidók, mint a pogányok között.

Mi az Újszövetséget olvassuk eleinte, mert az közelebb áll hozzánk, tehát azt kell beszerezzük magunknak. (Ára 15 lej. Kapható az Unitárius Iratterjesztőben.) Az ószövetségben is sok gyönyöü rész van, mint pl. Dávid király zsoltárai, Salamon könyve, Példabeszédek, Jób könyve stb.

Az Újszövetség vagy evangélium azt jelenti, hogy örömezet. Adná az Isten, hogy a mi számunkra is azzá váljék, hogy így Istennek odaadó, bizó, szerető, önzetlen és becsületes, tiszta gyermekei lehessünk!

Legyünk tehát munkatársai, akik mindig megértik és köve-tik az ő tanácsait, parancsait és alázattal engedelmeskedünk majd neki és hallgatunk a lelkiismeretünk szavára, ami mindig Isten szava, parancsa bennünk.

Hogy idáig eljuthassunk, sokat kell imádkoznunk és küzdenünk önmagunkkal, hogy legyőzzük a legnagyobb ellenségünket, saját magunkat, az önző „Énünket!“ Csak Istennek szent Lelke segíthet e győzelmekhez mindenkit, mint ahogy Jézust is segítette, vezette.

Könyörgünk mi is hozzád, mindnyájunknak gondviselő Atyja, hogy töltsd ki reánk a Te szent Lelkedet, hogy érezzük az erőt, a szeretet melegét és világosságát s a bizó hitet, amely a megkezdett munkánk végzéséhez és annak folytatásához szükséges. Áldj meg mindegyikünket, hogy unitárius hitünkben kitartva, Neked szolgálhassunk, a Te országod eljövételén munkálkodhassunk és Neked mindig, mindenben engedelmesskedjünk. Amen.

Péter Róza.

Lelkeszi jelentés

a Bukaresti Unitárius Missziói Egyházközség 1938. évi történetéről.

Folytatás.

A rendes újévi és rendes vasárnapi istentiszteleteinken kívül a következő alkalmi istentiszteleteket tartottuk: nemzetközi istentiszteletet január 9-én, békeistentiszteletet március 13-án, ifjúsági istentiszteletet március 20-án, anyák napját május 1-én, konfirmációi istentiszteletet május 15-én, iskolai évnyitói istentiszteletet szeptember 18-án, reformációi emlékűnnep alkalmából október 30-án, halottaknap-i istentiszteletet a református temetői templomban november 2-án d. u., Dávid Ferenc halála évfordulója alkalmából november 13-án s ó-évi istentiszteletet december 31-én. Külön kiemelendő az a tény, hogy ifjúsági istentiszteletünk alkalmával az egyházi beszédet az ifjúság akkori elnöke Simándi András afia tartotta, miáltal az ifjúság tevékenyen kapcsolódott bele az istentisztelet menetébe.

Hitoktatást a fővárosban és a szórványokban lelkész végezte. Az 1937—38 iskolai évben hitoktatásban részesült 17 elemi iskolásunk és 2 középiskolásunk (a harmadik év vége felé betegsége miatt kimaradt). Tekintettel a nagy távolságokra s gyermekek hittanórára járása nehézségeire, lelkész bevezette, hogy több helyen háznál tanított hittant. Így az 1937—38 iskolai évben öt helyen végezte lelkész a hitoktatást hivatásánál háznál. Az 1938—39 iskolai évben növendékeink száma nagy emelkedést mutat. Míg a megelőző évben Bukarestben csupán 19 iskolás növendékünk volt, az 1938—39 iskolai évre év elején 25 növendékünk iratkozott be s ezen létszám az év folyamán való áttérések és újabb növendékek felfedezése útján 30-ra emelkedett. Ebben az iskolai évben, mely még folyamatban van, lelkész kilenc helyen végez háznál hitoktatást.

Az 1937—38 iskolai év végén a hittanvizsgát május 29-én tartottuk meg. Vizsgabiztosnak kinevezettek Németh Ernő egyházközségi gondnok és Kovács Endre keblitanácsos afiai. Vizsgán a növendékek szépen feleltek.

Az egyházi adózás terén az elmúlt évben nagy javulás volt észlelhető. Az 1937. évi 24756 lej, s eladdig a legmagasabb, évi egyházi adóval szemben 1938-ban 34369 lej egyházi adó jött be. Reméljük, hogy hiveink ezirányú buzgósága ebben az évben még fokozódni fog. Az önfenntartás felé való haladás legfőbb feltétele az áldozathozatal.

Anyagi helyzetünk év folyamán javult, mert biztos jövedelmeink forrása az egyházi adózás útján bővült s tartozásunk összege fogyott. Így év végén a Nyugdíjegyletnél 28 ezer lej tartozásunk maradt s hiveknél 23 ezer. A hiveinktől felvett 25 ezer lej kamatmentes kölcsönből év folyamán visszafizettünk Bartalis Sándor afiának 3000 lejt (Bukarestből való eltávozásá folytán) s újabb egyezer lejt vettünk fel Ferenczy Gábor afiától. Ez év elején helyi tartozásunk összege fogyott az által, hogy Ferenczy Gábor afia és Jilg Ferencné urnő kijelentették, hogy az általuk kölcsön adott egy-egy ezer lejt adománynak minősítik s a Házalapba való átutalását kérik.

A háromszéki egyházköörhöz való beosztatásunk folytán az esperesi vizsgálat múlt évben is megtartatott egyházközségünkben, amint arra már hivatkoztam. Lelkész a köri közgyűlésen is részt vett. Sajnos egyházközségi kiküldöttünk a közgyűlésre nem jöhetett el. Erre egyházközségünk megnevezése nélkül (mivel még volt egyházközség, honnan világi kiküldött nem volt) megjegyzés is tétetett. Kívánatos lenne, hogy egyházközségi kiküldöttünk költségeihez egyházközség költségvetésileg is hozzájáruljon s akkor ez a hiba kiküszöbölhető lenne. (Ehhez különben az egyházközségi kiküldöttnek joga is van.)

Egyházközségünket év folyamán — amint már említettem — meglátogatta Dr. Kiss Elek egyh.-főjegyző a'ia, ki központunk képviselőjében jelen volt egyházközségünk öt éves fennállási évfordulója ünnepélyén. Ugyancsak meglátogatta egyházközségünket Mrs. Gilson, az Amerikai Unitárius Nők Szövetsége kiküldötte, a Nemzetközi Bizottság tagja is, ki szept. 4—5 napjain, Bukaresti tartózkodása alatt lelkésszel és nejével állandó kapcsolatot tartott fenn s az egyházközség helyzetéről részletesen informáltatta magát. Eltávozásá után az amerikai Nők Szöv. lapjai útján két cikkben is beszámolt egyházközségünk munkájáról s bukaresti tapasztalatairól egyházközségünkkel és annak munkájával kapcsolatban igen kedvesen emlékezett meg.

Évünk kimagaslóbb eseményei közé tartozott az a tény, hogy lelkész összeállította az egyházközség öt éves fennállása alkalmából „Az első öt év“ történetét s ezen a címen nyomtatásban is megjelentette. A könyvecske eladása folytán lelkész egyházközség számára anyagi hasznot is remélt, de e tekintetben még csak most közelebről jutotunk oda, hogy a kész kiadások megtérültek. A szanaszét kint levő bizomány-példányok s egyeseknek és egyházközségeknek megküldött példányok árának beküldése után azonban bizonyos anyagi haszon is remélhető.

Ugyancsak kiemelendő az a tény, hogy egyházközségünk év folyamán harmoniumot vásárolt s így most saját harmoniumunkat használhatjuk s nem leszünk többé kitéve annak, hogy pont a nagy ünnepek alkalmával anélkül kelljen esetleg istentiszteletet tartanunk. A harmoniumvétel ára 8750 lej volna. Az adakozók neveit aranykönyvre vettük, de külön ki kell emelnem Bartha Miklós egyházközségi főgondnokunk nevét, ki a maga adománya mellett még 1500 lej kölcsönt is adott, hogy a harmonium ára — a megajánlott összegek bejövetele előtt — kifizethető legyen s a 9000 lejes árból 250 lej engedményt nyerjünk. Ezen összeget év folyamán hálás köszönet mellett vissza is fizettük. Még megajánlásban van 800 lej a Harmonium-alapra, mely összeget ha bejön — amit remélünk — Házalapunk gyarapítására fordítjuk.

Egyházközségünk életében kiemelendő jelentőséget nyert már régebb a Nők Szövetsége munkája, mely az elmúlt évben is fokozódott jelentőségében az által, hogy a szokásos karácsonyi szeretetsomagok elkészítése és karácsonyi segélyezésen kívül, bevezette a gyermekek nyaraltatását is. Az elmúlt évben Nők Szövetségünk saját költségén egy gyermeket nyaraltatott s kettőnek a nyaraltatásához segítséget nyújtott s lelkész gyűjtése folytán ez a két gyermek is nyaralni mehetett. Egy főiskolásunk segélyezésére Nők Szövetségünk az 1937–38 iskolai év folyamán 1,400 lejt adott.

Ifjúsági Körünk csak az elmúlt évben kezdette meg működését, de ezalatt az év alatt is bebizonyosodott, hogy az ifjúsággal való foglalkozás úgy egyetemes, mint egyházközségi szempontból mily fontossággal bír. Ifjúságunk gyűlései igen népesek voltak s a felkért előadók értékes előadásai vonzó hatást gyakoroltak a tagokra. Az utóbbi időben bevezetett, istentiszteletek utáni gyűlések, nagyon gyakorlatiasoknak bizonyultak s hiveink körében általánosságban közkedveltségnek örvendenek. Legtöbbször az egész istentiszteleti gyülekezet visszamarad az ifjúsági gyűlésekre

Folytatjuk.

A kereszturi kör Osváth Árpád ügyvédet, a kereszturi körü D. F. E. elnökét felügyelő gondnokká választotta a téli rendkívüli körü közgyűlésen. Új felügyelő gondnok afiának sikert és szerencsét kívánunk az új munkamezőn.

Értesítés. Tudatm a körü tanító egyesületi elnökökkel, hogy f. é. április havi fizetéseikből eszközözendő levonások a központi egyesület pénztárába a körök által 1939 évre fizetendő tagsági díjak fejében történnek. Közlöm egyuttal az Ált. Egyesület tagjaival, hogy mindenkinek a fizetéséből f. é. május hóban levonatik a „Segélyalap“ részére fizetendő havi 10 lejes hozzájárulás 1939 évre. Kolozsvár, 1939. márc. 21. *Patakfalvi Zsigmond*, egy. elnök.

Hibaigazítás. Lapunk mult havi számába két sajtóhiba csuszott be. A 82 lapon fölülről a 10-ik sorban Lőrinczy Istvánné helyett Lőrinczy Zoltánné; a 84 lapon a 11-ik sorban Ifj. Dr. Mikó Lőrinc helyett Ifj. Dr. Mikó Imre olvasandó.

Lelkészbeiktató és bucsuztató Kövenden.

Meghatóan kedves ünnepség színhelye volt április 2-án a kövendi unitárius templom. E napon bucsuzott el hét évi áldásos munkássága után *Dr. Fikker János* volt lelkész s foglalta el kövendi állását *Bende Béla* új lelkész. Délelőtt 11 órára a harangok hívó szavára zsufozásig megtelt a nagy és szép templom a hívek seregével s a környéki unitáriusok képviselőivel, lelkész- és énekvezéreivel.

A közönség éneke után *Gombási János* aranyosrákosi lelkész, köri jegyző buzgó imája vezette be az ünnepséget s utána II. Kor. 13 r. II. v. alapján *Dr. Fikker János* tartotta meg mindenkit megrázó hatalmas bucsubeszédét. Ezután a közönség elénekelte a bucsuzó lelkész kedvelt énekét: „Hatalmas Isten, győzhetetlen várunk.“ Az ének elhangzása után *Árkosi Tamás* esperes vázolta a bucsuzó lelkész érdemeit, ki eddigi munkájával a kövendi egyházközség előmenetelét munkálta s most tágasabb munkamezőre hívta el szeretett egyházunk. Bemutatja a kinevezett új lelkészt: *Bende Bélát*, ki már eddigi szolgálati helyein végzett működésével a legjobb reményekre jogosíthatja fel a híveket. *Pataki András* várfalvi lelkész felolvasta az új lelkész kinevezési okmányát, mely után esperes felhívására *Bende Béla* új lelkész tartotta meg beköszöntő beszédét a Máté ev. 9 r. 9—13 v. alapján.

Árkosi Tamás köri esperes a János ev. 14 r. 16—18 v. alapján intézett buzdító beszédet a hívekhez és új lelkészhez, kérvén őket az egységes építő munkára.

Ezután következett az ünnepség legmeghatóbb jelenete, mikor az Urasztalához kiállott régi lelkésztől elbucsztak az egyházközség alakulatai s üdvözölték az új lelkészt. Az egyházközség nevében *Kiss Dezső* gondnok, keblitanács nevében *Fodor Pál* keblitanácsos, az ifjuság és a község lakóinak *Balla Zsigmond* tolmácsolta bucsuszavait, a Nőegyletét *Nagy Dénesné*, a Leányegyletét *Nagy Iduska* s a volt növendékek nevében kedves verssel bucsuzott *Demény Ida*, kiktől mindannyioktól s rajtuk keresztül a hívek közösségétől érzékenyen elbucszott távozó lelkész megköszönve az eddigi együtt töltött éveket s kérte és ígérte az ezutáni jó emlékezetben tartást.

Az új lelkésznek hivatalba lépésekor az egyházközség üdvözlét *Kis Dezső* gondnok, Nőegyletét *Kisgyörgy Andrásné*, Leányegyletét *Kis Eszter*, az Ifjusági egyletét *Simon Mihály* tolmácsolták s ígérték közreműködésüket és támogatásukat, amit *Bende Béla* lelkész kedvesen megköszönt s ígerte minden erejének és tehetségének az egyház előmenetelére való szolgálatba állítását.

Az egyházkör nevében *Tanka Károly* köri felügyelőgondnok bucsuzott a távozó lelkésztől s köszöntötte az új lelkészt, majd a lelkészi kar jelenlevő tagjai élükön az esperessel állották körül az Urasztalát s a Lelkészkör nevében *Árkosi Tamás* esperes, mint jelenlevő legidősebb lelkész bucsuzott a volt szolgatárstól s köszöntötte az újat s a lelkészek testvéri csókváltással bucsuztak távozó barátjuktól s vették be baráti körükbe az ujonnan érkezett.

Az érkezett számos üdvözlő levél felolvasása után *Dr. Fikker János* távozó lelkész adta át hivatalát, melynek útjain idáig vitte az evangélium világító fáklyáját s melyet most átad hivatali utódjának azzal, hogy ne engedje a fényt egy pillanatra sem kialudni, amit *Bende Béla* meg is ígért.

Az ünnepséget *Dr. Kiss Elek* egyházi főjegyző zárta be, üdvözlővén a távozó- és beköszöntő lelkészeket, hiveket s közös munkájukra Isten áldását kérte.

A fölzendülő gyülekezeti záróének elhangzása után mindannyian azzal az érzéssel hagytuk el az Isten házáat, hogy Isten jósága van velünk, mikor ilyen embereket ad nekünk, mint a távozó- és az új lelkészek, kiknek kívánjuk, hogy új munkahelyeiken is segítse a mi egy Istenünk.

Egy nem mindennapi esküvő. Ez év március hó 28-án Budapesten az unitárius Misszió Házban *Józan Miklós* püspöki vikárius egyházi áldásban részesítette *Harrington Donald* amerikai és *Szánihó Vilma* erdélyi okleveles lelkészeknek házasságát. A házasságkötés polgári része Erdélyben, az ünnepies egyházi áldásban való részesülés *Budapesten* történt; jelenleg *Hollandiában* vannak, ahol a fiatal lelkéscsapat még tanulmányuton van és *Amerikában* fognak élni. Minket, erdélyi unitáriusokat kedves emlék és hála fűz *Harrington Donald* amerikai lelkészhez. A mult évi püspöki beiktatóra ugyanis minden külföldi unitárius szervezet bejelentette a képviselőket, de a világon levő zavarok, esetleges háborus kirobbanásoktól való félelem miatt külföldről csak egyedül *Harrington Donald* jött el személyesen a nagyfontosságú gyűlésekre; mások csak elmaradásukat igazolták és üdvözlőlevelet küldöttek el. A fiatal lelkészi párban az amerikai és erdélyi unitárizmusnak régi testvéri szeretete ölt testet. Ezzel az amerikai unitáriusokkal való régi kapcsolat még erősebbé, hathatósabbá válik. Isten áldása és szeretete kísérje az ifju párt egy hosszú, boldog, sikerekben gazdag életen át.

Dr. Fikker János volt kövendi lelkész, korábban megválasztott teológiai akadémiai tanár március havában teol. tanári állását elfoglalta, előadásait azóta már tartja. Az új munkamezőn sok sikert és szerencsét kívánunk kartársunknak.

Dr. Nagy Benedek. A kolozsvári tudományegyetemen ez év április hó 1-én avatták a jogtudományok tudorává Tóth István festőművész-tanár és felesége Nagy Mariska kitűnő képzettségű fiát: Nagy Benedeket, kolozsvári főgimnáziumunk egykori kitűnő növendékét. Az új doktor 19 társa közül az első volt mindenben. Ugy az ifju doktornak, mint a derék szülőknek meleg szeretettel gratulálunk.

Szerkesztői üzenet. Az előfizetés nyugtázása és az oklándi lelkészgyűlésről való tudósítás a jövő számra maradt.

A București unitárius egyházközség hirei.

Husvétii istentiszteletünk egyházközségi életünk legkimagaslóbb eseményévé lett. Bucureștiben ebben az évben már nem is fért be a ref. e'emi iskola IV. o. tantermébe: minden hívünk, aki az istentiszteletre jött. Az urvacsorával élők száma meghaladta a százharmincat. A teljes létszám 170—180 közt lehetett. A gyülekezetnek több mint fele olyanokból állt, akik más alkalommal nem láthatók istentiszteleten. Kívánatos lenne, hogy ezen híveinket is gyakrabban lássuk. Ünnepe másodnapján lelkész ismét Bucureștiben tartott istentiszteletet. Ezen alkalommal urvacsorát vett még hat személy. — Elsőnapján d. u. Ploești-n tartott lelkész urvacsoraosztással egybekötött istentiszteletet. A református egyházközség készséggel bocsátotta rendelkezésünkre ez alkalommal is imaházát s keblitanácsilag engedélyezte minden nagy ünnepe első-, vagy másodnapján d. u. az ünnepi istentisztelet tartását, valamint azt, hogy minden hónap második vasárnapján imaházukat istentiszteleti célra használhassuk, minden alkalommal díjmentesen. Illesse elismerés úgy Fehér János lelkész urat, mint református testvéreinket e megértésért. — *Buștenibe* lelkész ezen ünnepe nem volt, mert Kecskés Lőrinc gondnok afia értesítése szerint ottani híveink legnagyobb része az ünnepekre hazament Ravába.

Konfirmációi istentiszteletünk május 21-én lesz, pünköst előtti vasárnap. Konfirmációi előkészületekre jár 15 ifju. Az előkészületeket még decemberben megkezdettük.

Pünkösti istentiszteletünk május 28-án lesz. Aznapi d. e. fél 11 órakor lelkész Bucureștiben, d. u. fél 5 órakor Bușteniben s másodnapján d. u. 5 órai kezdettel Ploeștin tart istentiszteletet, mindenütt kiszolgáltatva az urvacsorát is. Pünköst, mint egyházközségünk megalakulása évfordulója minden évben kiemelkedő jelentőséggel bír egyházközségünk életében.

Anyáknapijában ebben az évben május 14-én tartjuk meg. Nincs még egy olyan érzés, mint az édesanyai szeretet. Szenteljünk egy napot édesanyáknak. Ne legyen senki, akinek édesanyja él, hogy gyermeki szeretetének és hálájának kifejezést ne adjon.

Keblit tanácsunk minden hónap második vasárnapján

